

ЛІТЕРАТУРА

1. Казанжи І.В. Підготовка майбутніх учителів до використання педагогіки партнерства в побудові індивідуальної освітньої траєкторії дитини / І. В. Казанжи // Збірник наукових праць Херсонського державного університету : Педагогічні науки. – 2017. – Вип. 80(1). – С. 146-150.
2. Краще разом. Що таке педагогіка партнерства і навіщо вона в НУШ <https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstva-shho-tse-take-ta-yak-zrozumity-chy-vona-ye-u-shkoli/>
3. Нова українська школа: порадник для вчителя / під заг. ред. Бібік Н.М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.

Карина КОВАЛЬ,

студентка 2 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наукова керівниця: **Лілія ЯРОЩУК,**

к. пед. н., доцентка (БДПУ)

ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ

Гендерне виховання є новим методологічним інструментом аналізу і проектування особистісних змін, який ґрунтується на врахуванні статі у змісті освіти та характері взаємодії вчителя та учнів. Модернізація шкільного навчання, перехід до особистісно орієнтованої моделі взаємодії вчителя та учня орієнтують педагогів на врахування освітніх потреб особистості школярів. Оскільки особистість є статевою категорією, то пріоритети в освіті відкривають перспективи успішнішого навчання і виховання дітей різної статі.

У педагогіці й психології проблемою гендеру займаються як вітчизняні, так і зарубіжні науковці, зокрема Т. Говорун, Т. Дороніна, О. Кікінежді, О. Кісь, В. Кравець, І. Мунтян, О. Плахотнік, Л. Штильова, Л. Шустова, Л. Ярощук, О. Ярська ін. Мовний аспект гендерної проблематики висвітлюється в дослідженнях О. Горошко, А. Кириліної, Я. Пузиренко, О. Семиколенової, Л. Ставицької, О. Тараненка, А. Шиліної, та інші [1, с. 71].

Дитяча література – один із засобів гендерної соціалізації дитини. У світі відбувається злам традиційних гендерних ролей, тому значне місце на уроках читання займає аналіз гендерних аспектів формування читацької культури учнів. Гендер означає соціальну статтю з притаманними їй особливостями поведінки мислення, що в цілому визначають соціально-рольовий статус людини. Гендерний підхід базується на ідеї про те, що важливими є не біологічні або фізичні відмінності між хлопчиком та дівчинкою, а те культурне та соціальне значення, якого суспільство надає вказаним відмінностям.

Під час читання молодшим школярам різножанрових літературних творів (казок, байок, віршів, ігор, скоромовок, приказок тощо) педагогам слід уникати дихотомії гендерних ролей. Натомість варто наголошувати на гендерних стереотипах, які представлено в зображеннях, малюнках, текстах

тощо, звертати увагу на ментальність українців, що полягає в “кордоцентричності” (“люблю серцем”) та рівності гендерних ролей. Представляти паритетність статей у змісті книжок, казок, віршів, часописів тощо статевототожними рубриками, як-от: “учень/учениця”, “письменник/письменниця” [2, с.35].

Показувати, що українській поезії, літературі, фольклору (дитячим лічилкам, скоромовкам, казочкам, віршикам тощо) притаманна орієнтація на індивідуальні можливості дитини без огляду на її стать. У їх основі – паритетність ігор, іграшок, забав, можливостей, здібностей та навичок, функціонування різноманітних соціальних ролей тощо.

Проаналізувавши навчально-методичну літературу, що пропонується для учнів початкової школи можна зробити висновок, що підручник відіграє значну роль у формуванні особистості молодшого школяра / школярки, оскільки саме він, а також взаємодія, співпраця з батьками, вчителями, друзями формують світогляд дитини, яка ототожнює себе з літературними героями і таким чином намагається знайти своє місце в цьому світі.

Наприклад, у “Читанці” для учнів 3 класу спостерігається такий розподіл ролей: жінка працює по господарству, чоловік – з інструментами. Автори також запропонували вірш “Ким хочеш бути, хлопчику?”. Напевно, вони мають бажання запевнити дітей у тому, що хлопчик стане фахівцем, матиме професію. Цілком логічно виникає питання: а що ж написано про дівчаток? На жаль, у віршованих матеріалах цитованого видання про них не йдеться. На привеликий жаль, навчальна література стає прикладом прояву сексизму: хлопчики зображені основними діючими особами – сміливими, незалежними, а дівчата – пасивними персонами, що потребують допомоги навколишніх. В умовах понад 80% задач фігурують чоловіки, і лише в менш ніж 20% увага приділяється жінкам [3, с. 53].

Отже, гендерне виховання на уроках читання в початковій ланці базується на змісті освітньої галузі “Українська мова та читання”. Аналіз підручників для учнів початкової школи показав, що вони – гендерно стереотипізовані. Гендерний напрямок у роботі вчителя з учнями має містити такі складові: однакові педагогічні вимоги до дівчаток і хлопчиків, без нав'язування гендерних стереотипів; створення умов на підвищення обізнаності та здобуття знань про взаємини статей, гендерний розвиток тощо; ознайомлення учнів з основами гендерної культури, з ідеями партнерства та гендерної рівності; створення позитивного ставлення до особистостей з різними типами поведінки за правилом “Ми різні, але рівні”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гендерна парадигма освітнього простору / за заг. ред. Дороніної Т. О. Кривий Ріг: КНУ. 2015. С. 71
2. Гендерні стандарти сучасної освіти: збірка рекомендацій. Частина 1. 2010. С. 35
3. Гендерні дослідження у педагогічній науці та практиці / за ред. Г.М. Лактіонової, Н.І. Яковець. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2008. С. 53